

Onderricht in kerk en stadion

Jan Proos

Dit materiaal is onderdeel van het compendium christelijk leraarschap dat samengesteld is door het lectoraat Christelijk leraarschap van Driestar hogeschool. Zie ook www.christelijkleraarschap.nl.

Samenvatting	Artikel over Augustinus' uitleg over kerkverzuim. Hij brengt dit in verband met de spelen in het amfitheater. Augustinus bemoedigt de aanwezigen in zijn gemeente en geeft aan dat de mensen die de spelen bezoeken per definitie verliezers zijn.
Bronvermelding	Proos, J.P. (2010) Onderricht in kerk en stadion. In: Aan de slag met Augustinus, Bronnen van inspiratie - deel 2 (pp. 92-95) Gouda: Lectoraat Onderwijs & Identiteit
Thema *	Inspiratiebronnen
Gebruik **	Hart
Plaatsingsdatum	2010
Gerelateerde artikelen	n.v.t.
Trefwoorden	Sport en spel, kerkverzuim

* In het compendium wordt al het materiaal verdeeld over de acht thema's van christelijk leraarschap: *onderwijs, inspiratiebronnen, leraar, leerling, leerstof, didactiek, schoolteam, leidinggevenden*.

** Het materiaal kan gebruikt worden als onderbouwing en visievorming (*hoofd*), bezinning en reflectie (*hart*) of biedt concrete handreikingen en voorbeelden (*handen*).

Tekst 24 Onderricht in kerk en stadion

"Ik heb geen zin om naar de kerk te gaan!" Wie heeft deze zin nooit gehoord? Er is in dit opzicht niet veel verschil tussen mensen in de vierde eeuw en onszelf. Augustinus kende zijn gemeente goed en wist dat er verschillende gelovigen de zuigkracht van de spelen in het amfitheater niet konden weerstaan en de kerkdienst daarvoor verzuimden. In onderstaande tekst (afkomstig uit de preek 'Van aangezicht tot aangezicht') gaat hij de mensen die wel gekomen zijn – misschien met moeite – bemoedigen dat ze in de kerk ook een schouwspel kunnen zien. Hij gebruikt daarvoor 1 Korinthe 4: 9 waar over een schouwspel gesproken wordt (in het Grieks wordt het woord 'theatron' gebruikt). Opvallend is dat hij ziet dat de emoties van de bezoekers van het amfitheater bijna absurd zijn. Blijkbaar is er wat dat betreft ook niet veel nieuws onder de zon...

Onderricht in kerk en stadion

God heeft uw nieuwsgierigheid gewekt, geliefde broeders en zusters. Moge Hij aan uw verwachtingen voldoen. De woorden die ik tot u ga spreken, zijn - daarvan ben ik heilig overtuigd - niet mijn woorden maar die van God. Maar eigenlijk wil ik me nog veel liever van de nederige woorden van de apostel Paulus bedienen, die zegt: "Wij dragen deze schat in aarden potten, en zo blijkt dat die overgrote kracht van God komt en niet van ons." Ik twijfel er dan ook niet aan dat u zich mijn belofte nog herinnert. Ik deed die belofte in naam van Hem, door Wie ik haar nu wil vervullen. Toen ik die belofte deed, vroeg ik Hem om kracht. Nu ik haar ga vervullen, geeft Hij mij die kracht.

Op kerstmorgen had ik me voorgenomen een moeilijke kwestie te behandelen, geliefde broeders en zusters. Dat heb ik toen uitgesteld, weet u nog? Onder de velen die de plechtigheid van die dag toen samen met mij vierden, bevonden zich namelijk ook mensen die gewoonlijk zeggen dat het woord van God hun te moeilijk is. Maar nu is iedereen die hier staat, geloof ik, ook gekomen om te luisteren. Ik spreek dus niet voor dovemans oren of voor een onwelwillend gehoor. De verwachting waarmee u komt, betekent bidden voor mij. Daar komt nog iets bij: de feestelijke dag van vandaag houdt heel wat mensen uit de kerk weg. Daarom spoor ik u aan om evenveel aandacht aan hun welzijn te besteden als ik en om indringend tot God

te bidden voor degenen die vastgekleusterd zitten aan de schouwspelen van het vlees en nog niet vol spanning de schouwspelen van de waarheid bezoeken. Ik heb namelijk vernomen - sterker nog, ik weet het zeker - dat er op dit moment onder u mensen zijn die eigenlijk geen zin hadden om vandaag naar de kerk te komen, maar toch onderbreken ze hun gewone bezigheden. Want mensen veranderen, ten goede of ten kwade. Omdat ik dergelijke dingen elke dag meemaak, ben ik op mijn beurt soms blij en soms verdrietig. Blij om degenen die weer op het goede spoor zitten, verdrietig om degenen die het spoor bijster zijn. Daarom zegt de Heer niet: "Wie een begin maakt, zal worden gered," maar: "Wie volhardt tot het einde, die zal worden gered."

Had de Heer Jezus Christus, de Zoon van God die de Mensenzoon is - want dat wilde Hij toch ook zijn - ons een wonderbaarlijker geschenk kunnen geven? Had hij ons een prachtiger geschenk kunnen geven dan dat Hij niet alleen bezoekers van die onzinnige spelen in zijn schaapskooi verzamelt, maar ook een paar deelnemers die daar normaal gesproken in het middelpunt van de belangstelling staan? Hij heeft immers niet alleen jacht gemaakt op de bewonderaars van de jagers in het amfitheater, maar ook op de jagers zelf, en wel tot hun redding. Hij is zelf namelijk ook een schouwspel geworden. Luister maar hoe. Hij heeft het zelf gezegd. Nog voordat de mensen naar Hem konden komen kijken, heeft Hij het zelf voorzegd. Alsof wat nog gebeuren moest, al was gebeurd, kondigde Hij het aan in de woorden van de profeet David, die in de psalm zegt: "Ze hebben mijn handen en voeten doorboord. Al mijn beenderen hebben ze geteld." Daar ziet u op welke manier Hij in het middelpunt van de belangstelling stond: zijn beenderen werden geteld. En dan geeft hij nog veel duidelijker aan dat het om een schouwspel gaat: "En zij maar kijken en zich om Mij vermaken." Ze kwamen Hem bekijken om de spot met Hem te drijven. En ze moedigden Hem niet eens aan tijdens dat schouwspel. Het enige wat ze deden, was Hem uitjouwen. Zo maakte Hij volgens de apostel Paulus ook de eerste martelaren tot een schouwspel: "Wij zijn een schouwspel geworden voor heel de wereld, voor engelen en voor mensen."

Op dit soort spelen komen in het algemeen twee soorten bezoekers af: bezoekers die uit zijn op de lichamelijke sensatie en bezoekers die gericht zijn op de geestelijke. De eerste bezoeker komt gewoon kijken en doet niets anders dan vaststellen dat de martelaren er el-

lendig aan toe zijn. Ze worden voor de wilde beesten geworpen, onthoofd of levend verbrand. Hij vindt het afschuwelijk en huivert. De andere bezoeker komt kijken zoals de heilige engelen dat doen. Hij kijkt zonder acht te slaan op de verminkte lichamen, maar is vol bewondering voor het onverminkte, zuivere geloof. Een zuivere ziel is voor de ogen van het hart een schitterend schouwspel, ook al is het lichaam aan flarden gescheurd. Dat is het schouwspel dat u zo graag met de ogen van uw hart ziet, wanneer in de kerk de martelaarsakten worden voorgelezen. Want er zou niets tot uw oren doordringen als u het niet eerst met de ogen van uw hart bekeek.

U begrijpt dat u vandaag dus helemaal geen spelen hebt laten schieten, maar dat u er juist bewust voor hebt gekozen. Moge God het u vergunnen dat u uw vrienden, die vandaag tot uw verdriet naar het amfiteater stormden en geen zin hadden om naar de kerk te komen, ziet en hun vol enthousiasme kunt vertellen over de spelen die u hebt bezocht. Dan beginnen de spelen die het niet waard zijn om ervan te houden ook in hun ogen waardeloos te worden. Dan gaan zij samen met u van God houden. En niemand hoeft zich ervoor te schamen van God te houden, want van God houden betekent van de Onoverwinnelijke houden. Dan gaan zij van Christus houden, die de wereld juist heeft overwonnen door overwonnen te lijken. Ja, Christus heeft de hele wereld overwonnen, broeders en zusters, zoals wij zien. Alle machten heeft Hij onderworpen, alle heersers onder zijn juk gebracht, niet met een leger fiere soldaten, maar met een kruis dat het mikpunt van spot was. Niet door te zwaaien met het zwaard, maar door te hangen aan het hout. Door te lijden met het lichaam, door te handelen met de geest. Zij hingen zijn lichaam aan het kruis, maar Hij onderwierp hun geest aan het kruis. Bestaat er per slot van rekening een kostbaardere parel aan de kroon van een heerser dan het kruis van Christus op het voorhoofd? Nee, voor uw liefde voor Christus hoeft u zich nooit te schamen.

Hoeveel mensen keren niet verslagen terug van het amfiteater, wanneer hun favorieten verslagen zijn? Toch zouden zij nog erger verliezen als hun favorieten de overwinning hadden behaald. Dan zouden zij immers het slachtoffer worden van vreugde om niets, van opwinding om een verkeerd soort verlangen. Door naar de spelen te hollen, zijn ze dus per definitie verliezers. Hoeveel mensen hebben er volgens u, broeders en zusters, vandaag niet staan dubben, of ze naar de kerk zouden gaan of naar het amfiteater? Degenen die in hun

twijfel Christus voor ogen hielden en zich naar de kerk haastten, hebben niet zomaar iemand overwonnen, maar de duivel zelf, de boosaardigste jager van de hele wereld. Maar degenen die in hun twijfel liever naar het amfitheater wilden, zijn beslist door dezelfde duivel verslagen, die door de kerkgangers is uitgeschakeld, uitgeschakeld in naam van Hem die zegt: "Houd moed en verheug u: Ik heb de wereld overwonnen." Dat is de reden waarom de bevelhebber zich op de proef wilde laten stellen: Hij wilde zijn soldaten leren vechten.

Vragen:

1. Wat vind je van de manier waarop Augustinus kerkverzuim in verband met de Spelen aan de orde stelt? Hoe spreek jij met je leerlingen over het kijken naar voetbal en Olympische Spelen?
2. Waarom zijn alle mensen die de Spelen bezoeken volgens Augustinus per definitie verliezers? Wat zullen de luisteraars van deze uitspraak gevonden hebben?
3. In onze tijd worden er veel sportwedstrijden georganiseerd. Kun je deze wedstrijden van nu vergelijken met de vaak bloederige spelen in het amfitheater? Wat zijn overeenkomsten en verschillen?
4. Niet alleen Augustinus, maar ook de heidense Seneca, de leermeester van Nero waarschuwde uitdrukkelijk voor deze spelen, omdat ze slecht zouden zijn voor de moraal. Kun je die waarschuwing overbrengen naar deze tijd?
5. Augustinus ging niet de mensen die afwezig waren belasteren, maar hij gaf de aanwezigen een compliment. Wat leert ons dat hoe we om moeten gaan met mensen die afwezig zijn op vergaderingen en bijeenkomsten?
6. In hoeverre zou je het evangelie een schouwspel kunnen noemen (vergelijk ook 1 Korinthe 4: 9)? Wat wordt er in het evangelie getoond en wat wil het ons leren?
7. Augustinus is heel flexibel in het aanpassen van zijn preek aan het moment en aan het publiek wat al of niet komt. In hoeverre moeten we die flexibiliteit toepassen in onze onderwijssituatie? Kun je een voorbeeld noemen waarbij jij ook flexibel was en je je les aanpaste aan de situatie?